

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 1.....הלכתא למשיחא
- א. ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול יכול אף זה כן ת"ל אותו אותו בצפון ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון.....2
- ב. וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה ... אפאה לוקה שתים אחת על עריכתה ואחת על אפייתה.....3
- 4.....הלכה למעשה
- ג. בכור שאחזו דם מקיזין אותו את הדם ... אף במקום שעושין בו מום ... אף נשחט על אותו מום.....4
- 6.....הלכתא למשיחא
- ד. הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב דכתיב לא תעשה חמץ ולא תאפה חמץ.....6
- 7.....הלכה למעשה
- ה. במסרס אחר מסרס שהוא חייב.....7
- ו. במטיל מום בבעל מום ... ורבנן סברי תמים יהיה לרצון.....8
- ז. למעוטי פסולי המוקדשים לאחר פדיונם.....11
- ח. שלא יגרום לו ע"י אחרים שלא יניח בצק או דבילה על גבי האוון כדי שיבא הכלב ויטלנו.....11
- 12.....הלכתא למשיחא
- ט. הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה חייב עליה.....12

דף נו.

הלכתא למשיחא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

א. ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול יכול אף זה כן ת"ל אותו אותו בצפון ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון

כבר התבאר במסכת זבחים דף כו. ודרף מח: ולעיל דף נה: שקדשי קדשים¹
אין שוחטין אותן ואין מקבלין את דמן אלא בצפון, קדשי קדשים² שנשחטו
בדרום³, או שנתקבל דמם בדרום פסולין.

אם כולה בצפון ורגליה בדרום כשר⁴.

לכתחלה צריך גם השוחט לעמוד בצפון⁵, אולם אם היה עומד⁶ בדרום
והושיט ידו לצפון ושחט שחיטתו כשירה.

היה עומד⁷ בדרום והושיט ידו וקיבל הדם בצפון, קבלתו פסולה⁸.

הכנים ראשו⁹ ורובו¹⁰ לצפון וקיבל את דמו, הרי הוא כעומד בצפון¹¹ כדקי"ל
בכל התורה כולו רובו ככולו.

¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה ב

² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה ז

³ כתב הרמב"ן במנין הלאוין שלו סי' ד' שהשוחט בדרום עובר בלאו דלא תזבח לה' אלהיך כל דבר רע יע"ש.
מל"מ שם

⁴ דוהביאום משמע כולה מדלא כתיב והביאו, אבל הכא כתיב: צפונה לפני ד' ואין כאן יתור. ערוה"ש שם כב

⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קכג סעיף יז

⁶ רמב"ם שם הלכה ח

⁷ רמב"ם שם הלכה ט

⁸ התורה לא מיעטה רק השוחט דלאו עבודה היא ולא המקבל, ערוה"ש שם

⁹ רמב"ם שם הלכה י

¹⁰ ואני מסתפק אם הכנים כל הגוף בלא ראשו כגון שהטת ראשו לדרום, אם כשר אם לאו, דלכאורא הגוף
הוא הרוב נגד הראש, או אפשר דהעיקר הוא הראש. וכן ג"ל עיקר, והכי משמע בפ"ג דנגעים (מ"ח) דתנן:
הכנים מהור ראשו ורובו לבית טמא נטמא, ותניא בת"כ: והבא אל הבית עד שיכנים ראשו ורובו דבציר מהכי
לאו ביאה היא (ר"ש), וה"נ כן הוא. ערוה"ש שם יח

¹¹ עיין הר המוריה שם וכמו שפירש"י ד"ה הכנים דאיירי בקבלה דאי בשחיטה האמרינן ששחיטתו כשרה
אפילו הכנים ידו, אולם לכאורה אפשר דאיירי בשחיטה ואף לכתחילה מותר בכה"ג כיון דרובו ככולו אולם
לא כן לשון הרמב"ם שכתב הכנים משמע דיעבד וצ"ע אמאי לא מהני לכתחילה אם הוא מדין רובו ככולו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

שחטה בצפון¹² ופרכסה ויצאת לדרום, אפילו הוציאה לדרום כשירה, פרכסה ויצאת לדרום וחזרה לצפון ואחר כך קיבל דמה¹³ בצפון כשירה. אך אם לא חזרה וקיבל דמה בדרום פסולה¹⁴.

ב. וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה ... אפאה לוקה שתיים אחת על עריכתה ואחת על אפייתה

כבר התבאר לעיל דף נה. לוקין משום לאו זה על כל עשייה ועשייה שבה ביצד:

לשה חמין¹⁵ ולישה נחשב כבר משמערבין הקמה במים, או ערכה חמין והוא שעורבין אותה ועוסקין בה בידים, או קטפה חמין דהיינו שהחליק פניה במים¹⁶, או אפאה חמין, לוקה שנאמר (שם) לא תאפה חמין ונאמר (שם ב פסוק יא) לא תעשה חמין לחייב על כל מעשה יחידי שבה¹⁷. וכגון שעשו הרבה בני אדם זה לש וזה ערך וזה קיטף וזה אפה. וי"א¹⁸ שהאופה חייב שתיים אף משום עורך.

¹² רמב"ם שם הלכה יא

¹³ ורש"י ד"ה פרכסה כתב אפילו לא חזרה ואיירי אחר קבלה דאי קודם קבלה ודאי שפסולה שהרי קיבל דמה בדרום או דאיירי שהחזירה ואחר כך קיבל דמה בצפון. עיין בס"מ והר המוריה שם

¹⁴ כס"מ והר המוריה שם

¹⁵ רמב"ם שם הלכה טו

¹⁶ מנחות נה ע"א ברש"י שם ד"ה לאתויי קיטוף רמב"ם ובפירושו המשניות שם פרק ה משנה ב פירש "קיטוף והוא ציור החלות"

¹⁷ ועיין תוספות מנחות דף נה ע"ב ד"ה אף אני אביא "וא"ת אי דאתרו אכל הדא והדא אפי' אפה ואפה נמי כמו אל תשתה אל תשתה דנייר (מכות דף כא.) ואי דלא אתרו ביה אלא הדא התראה אמאי חייב דכי ה"ג דייק בפרק בתרא דמכות (דף ב:) גבי דחייב על כל קרחה וקרחה ומוקי לה דסך חמשא אצבעתיה נשא ויש לומר דהכא אפי' התרו על כל אחת ואחת איצטריך קרא משום דכבר נפסלה והוה אמינא דפטור כדדרשינן לקמן (דף נז.) המחמין את הכשרה חייב ואת הפסולה פטור קא משמע לן דהכא חייב מאחר דליכא אלא פסול של חמין דמרבין מהכא מחמין אחר מחמין שהוא חייב" ועיין בערוך השולחן העתיד שם סעי' יב שכתב שלפי דבריהם אפשר שאף הנותן שאור על מנחה שנתחמצה כבר על ידי שאור יהיה חייב כיון שלא בעינן מעשה אחר לחייבו אמנם במנחת חינוך הנ"ל כתב שאינו חייב ועי"ש שכתב על דברי תוס' שגם בהתראה אחת חייב על כל מעשה ומעשה וזה קמ"ל קרא דהו"א שכיון שכל מעשיה אינו אלא ענין אחד לא יהיה חייב אלא אחת או שכולם יהיו פטורים כיון שכל אחד לא עשה מעשה שלם אלא רק חצי מעשה כיון שלא עשה כל מעשה במנחה קמ"ל שחייב על כל מעשה ומעשה שלה

¹⁸ מבואר בש"ס שם נ"ו ע"א, דהאופה לוקה שתיים אחת על עריכה ואחת על אפייה, ועיין רש"י בד"ה אפאה, דאפייה גמר עריכה וחייב שתיים, והתוס' שם, פירשו דאפאה ועושה גם גמר עריכה שכיון שעשה קצת עריכה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הלכה למעשה

ג. בכור שאחזו דם מקיזין אותו את הדם ... אף במקום שעושיין בו מום ... אף נשחט על אותו מום

דבר תורה¹⁹, בכור שנפל בו מום עובר מותר להטיל בו מום קבוע, אבל חכמים אסרוהו. לפיכך בהמה שאחזה²⁰ דם ואין לה רפואה אלא ע"י הקזה, ואם לא יקיזה במקום שעושיין בה מום קבוע תמות, השיבא כבעלת מום²¹, ומ"מ אינה נשחטת עליו²², דחשוב כמום עובר כיון שיש לה רפואה, אולם מותר להקיז להטיל בה מום קבוע, כיון שאינו מתכוין, ויש כאן פסידא שלא ימות, אך י"א²³ שאינה נשחטת על ידי המום של ההקזה²⁴ עד שיפול בה

חייב. והרמב"ם השמיט דין זה, ועיין כסף משנה כאן הט"ו, והלחם משנה כאן כתב דסובר כסברת התוס', א"כ דין זה פשוט דאם עושה גמר עריכה חייב משום עריכה ג"כ, ע"ש. ועיין מנחת חינוך שם אות ד ועיין בערוך השולחן העתיד שם סעי' יד שדעת רש"י דודאי לא ימלט שבעת אפיה לא יעשה קצת עריכה ולכן אם אחר העריך והוא אפה חייב שתים ובדעת הרמב"ם כתב דס"ל כתוס' ולהכי סתם ולא פירש כיון ששיך אופה בלא עריכה אמנם חידוש הנמ' שם שהייב באופה שתים היינו שאפילו אם אפה ועשה רק מקצת עריכה שהו"א שאינו אלא הכנה לאפיה לא יהיה חייב אלא אחת קמ"ל ועיין לקומי הלכות מנחות נו ע"א זבח תודה ד"ה אמר רב פפא

¹⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד שיג ה ועיין להלן מבואר שהוא מחלוקת ראשונים ואפשר דהרמב"ם לשיטתו שיש בו איסור תורה אף בזמן הזה, חייב להסביר דברי ר"ש שמותר להקיז באינו מתכוין אפילו הוא פס"ר כיון שהאחזו דם למרות שהוא מום הוא הא מדאורייתא אסור להטיל ולא יתיאו משום פסידא, ולהכי פי' שהתירו משום אינו מתכוין כדלהלן, אך הרא"ש ותוס' לשיטתם דאינו אלא מדרבנן ולהכי פי' דמותר אפילו פס"ר במקום פסידא והיבא דליבא פסידא רק אם אינו פס"ר כדלהלן

²⁰ טור יו"ד שיג

²¹ דאין לך מום גדול מזה שאינו יכול להיות וגם חכמים לא גזרו כאן והתירו משום פסידא. פרישה שם. ומהני האי מום עובר שיכול להקיזה ולהטיל עליה אפי' מום קבוע אפי' מדרבנן משום פסידא. ט"ז ששם ה

²² פירוש אינה נשחטת קודם שמטילין בו מום דהיינו קודם הקזה ולא תימא כיון שהמיתה נחשב כמום תשחט עליו ואפילו לר"ש דבסמוך דר"ש לא מתיר לשחטו אלא אם הקיז לה שאז הוא מום קבוע אבל מום זה דהיינו אם לא יקיז לה תמות נחשב למום עובר שהרי ע"י הקזה לא תמות ותעבור המום. פרישה שם

²³ פליגי בהא רבנן סברי מותר להקיז להטיל בה מום קבוע אף על גב דבעלמא אסור להטיל מום קבוע בבהמה שיש בה מום עובר הכא שרי כיון שתמות אם לא יטילו בה המום הקבוע ומכל מקום סברי שאינה נשחטת על ידי המום של ההקזה ר"ש מתיר לשחטו עליו והרמב"ם פסק כר' שמעון וא"א הרא"ש ז"ל כרבנן. טור שם

²⁴ גזירה שמא לפעמים תוכל להתרפאות בהקזה במקום שאין עושה מום אלא צריך כאן מום קבוע אחר כדי לשחוט עליו. ט"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מום קבוע אחר. ויש מי שמתיר²⁵ לשוחטו עליו. וכן עיקר להלכה ואין להחמיר בפרט בזמן הזה²⁶.

ואם לא תמות אם לא יקיזוה, או שיש לה רפואה על ידי הקזה במקום שאין עושיין בו מום, מותר להקזו אפילו סמוך למקום שיוכל לבא לידי מום, כגון סמוך לאזנים או סמוך לניב שפתים²⁷ וחוטם, כיון שגם אם²⁸ יעשה מום אינו מתכוין הוא²⁹. וי"א³⁰ שגם כאן יקזו אפילו ודאי יעשה מום³¹, ובלבד שלא יתכוין לעשות בו מום, ואם נעשה בו מום בהקזה זו הרי זה נשחט עליו. וכן עיקר להלכה ואין להחמיר בפרט בזמן הזה³².

דף נו:

²⁵ וכן פסק בשו"ע ונו"כ שם ו

²⁶ דעת תורה שם

²⁷ רבנן סברי לא יקיזוה אפילו סמוך למקום שיוכל לבא לידי מום כגון סמוך לאזנים או סמוך לניב שפתים וחוטם דחיישינן שמא יעשה בה מום בלא מתכוין ור"ש שרי והלכתא כוותיה מותר להטיל מום בבכור בזמן הזה קודם שיצא לאויר העולם. טור שם

²⁸ אבל ודאי יעשה אסור. והוא דעת תוס' שהקשו שם בתוס' דהיכי שרי ר"ש משום דהוי דבר שאין מתכוין הא אפילו במקום שאי אפשר שלא יעשה בו מום שרי ר"ש ובדבר שאין מתכוין אסור ר"ש בפסיק רישיה ותימצו דתרי מחלוקות הם ברייתא ומתניתין ובתרתין פליגי וכן כתב הרא"ש ז"ל בפסקיו וע"פ אותו הפי' כתב הטור ז"ל ביו"ד סי' שיי"ג מ"ש שם בדין זה. לח"מ שם, אולם עיין הר המוריה דס"ל שיש לפרש גם בדעת הרמב"ם דהיינו במקום שיוכל להעשות בו מום ורק שלא יתכוין לזה ולא יהיה פסיק רישיה ולא מוסף בברייתא רק דמותר לשחוט על אותו מום וכ"כ הגר"א שם (א"ה איני יודע כונתו בזה) וכן משמע בפ"י המשניות לרבינו יעו"ש היטב. וכן בערוה"ש יז משמע שכתב כן גם לדעת הרמב"ם.

²⁹ למעמיה אזיל דדבר שאין מתכוין מותר. פרישה שם

³⁰ דעת השו"ע כדעת הרמב"ם הלכות בכורות פרק ב הלכה יג כפי פי' בלח"מ וכ"כ במעשה רקח ומרכה"מ
³¹ רבינו ז"ל מדסתם נראה דסובר דכולה חדא פלוגתא היא אלא דתנא דמתני' אית ליה דע"כ לא שרי ר"ש אלא בדבר שאינו מתכוין ולכך נקט בלישניה אף על פי שהוא עושה אבל אם הוא דבר שא"א שלא יעשה בו מום ודאי דאסור ר"ש דהוי פסיק רישיה אבל תנא דברייתא הנקט לישנא דמקום שעושיין ומקום שאין עושיין כדדייקי התוס' ז"ל משמע דאית ליה דאפילו בדבר שעושה בו מום בודאי שרי ר"ש ומעמא משום דבקראי פליגי כדאמרו שם וכיון דאיפסיקא הילכתא כר"ש דברייתא בכל גוונא שרי אפילו במקום שעושה בו מום בודאי ולכך סתם רבינו ז"ל כתנא דברייתא אליבא דר"ש דבכל גוונא שרי. לח"מ שם, וכן משמע בביאור הגר"א ז"ל "לשון הרמב"ם וסובר דפלוגתא דמתני' וברייתא חדא היא דמ"ש בברייתא וחכ"א אף כו' ובלבד שיזהר שלא יעשה מום ור"ש מתיר אפי' יעשה אם אינו מתכוין והוסיף בברייתא שאם עשה שנשחט על כו' ואף על גב דחכמים ור"ש ס"ל דלהטיל מום בבעל מום שרי מ"מ מדרבנן אסור ומיהו כיון דמדאורייתא שרי מותר אף במקום כו' והלכה בשניהן כר"ש כמש"ש בגמ'. ושיטה אחרת לתוס' שם ד"ה אילימא כו' דבתרתי פליגי כו'"

³² דעת תורה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

וכן אם עשו שניהם⁴¹ מעשה אחד, כגון שהראשון ערך והשני הוסיף בעריכתו, או הראשון לש והשני הוסיף בלישתו, ואפילו אם הראשון נתן מים בקמח ושהה שיעור מיל והשני גמר הלישה, או שהראשון אפה עד שנקרמו פניה, והשני גמר האפייה אפשר שחייב.

הלכה למעשה

ה. במסרס אחר מסרס שהוא חייב

כבר התבאר במסכת שבת דף קיא: שאסור להפסיד אברי הזרע⁴², בין באדם בין בבהמה היה ועוף ודגים⁴³, אחד טמאים ואחד טהורים בין בארץ ישראל בין בחוצה לארץ ואע"פ שנאמר (ויקרא כב פסוק כד) וּמְעוֹד וְקָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת וְגו' וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁדָּבַר זֶה נוֹהֵג בְּכֹל מְקוֹם וְעֵינֵי הַכְּתוּב לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת בְּיִשְׂרָאֵל בֵּין בְּגוֹפֵן בֵּין בְּגוֹף אַחֲרִים וְכֹל הַמְּסָרֵס לֹקֵחַ מִן הַתּוֹרָה בְּכֹל מְקוֹם. מַלְבַּד הַמְּסָרֵס מְזִיקֵין שְׂמִצּוּהָ לְהוֹרְגָן⁴⁴.

ואף נשים אסור להם לסרס אחרים⁴⁵.

ואפילו מסרס⁴⁶ אחר מסרס לוקה ביצה, הרי שבא אחד וברת הגיד, ובא אחר וברת את הביצים או נתקן, ובא אחר וברת חוטי ביצים, או שבא אחד ומעך את הגיד, ובא אחר ונתקן, ובא אחר וברתו, כלם לוקים ואע"פ שלא סירס אחרון אלא מסורס, בין באדם בין בבהמה, היה ועוף.

⁴¹ תורת הקדשים שם דף כב: אות ה

⁴² רמב"ם איסורי ביאה פט"ז ה"י שו"ע אבהע"ז סי' ס"ה ועיין בערוה"ש ס"ק כמ שכתב שיש להסתפק אם מותר לעשות גרמא לסירוס דכיון דבסירוס כתיב לא תעשו וכל מקום שנאמר לא תעשו עשייה הוא דאסור הא גרמא שרי או אפשר כמו שאסרו בשבת גרמא מפני שאדם בהול על ממונו ויבוא לעשות, כמו כן בסירוס.

⁴³ כ"כ בשאלת יעב"ץ סי' קיא דאף דגים בכלל ועיין מנחת חינוך רצא אות א שכתב שכן משמע מלשון החינוך

⁴⁴ ערוה"ש שם סעי' כב

⁴⁵ נתיבות לשבת ס"ק ז דאע"ג דגבי מקיף נשים אינם מצוות שלא להקיף אנשים דוקא התם דוקנד ולא זקן אשתך משא"כ הכא וכ"כ בחת"ס חו"מ סי' קפה

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א⁴⁷ שאף המסרס את המסורס בידי שמים חייב וי"א⁴⁸ שאין חייב אלא המסרס את המסורס בידי אדם אבל המסורס בידי שמים אינו חייב

מותר לנתח כדי לתקן סתימה בשביל הזרע למרות שבתהליך הניתוח יש צורך לחתוך את שביל הזרע כדי לחזור ולחברו כיון שאינו מעשה סירוס אל מעשה ריפוי. ואפילו לנתח בכדי לתקן את מי שסירס עצמו חזרה בתשובה ורוצה להוליד מותר כיון שאינו אלא ריפוי. אך מ"מ לענין להתירו לבא בקהל תלוי בסוג הניתוח האם יש אחוזים גבוהים של הצלחה⁴⁹.

ו. במטיל מום בבעל מום ... ורבנן סברי תמים יהיה לרצון

⁴⁷ היעב"ץ באיגרת הביקורת דך ה מובא באוצר הפוסקים שם סעי' סד
⁴⁸ תעלומות לב ח"ב סי' ד דף יג ע"ב מובא באוצר הפוסקים שם וכן עיין בחת"ס אבהע"ז סי' יז ועיין במנחת חינוך מצוה רצא אות ד שהביא מהגמ' שבת קיא ע"א דבוקן לא שייך סירוס, והקשו והאמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לימי נערות, ועי"ש בתוס' ד"ה אלא, דבוקן לא שייך מסרס אחר מסרס דזיקנה לאו סירוס הוא. א"כ מבואר דהתורה לא אסרה הסירוס אלא בראוי להוליד, אבל אם בלא זה אינו ראוי להוליד לא שייך סירוס כלל. אך מ"מ סירוס אחר סירוס אסרה התורה כיון דפעם ראשון היה ג"כ שם סירוס עליו, כמו מחמץ אחר מחמץ אף דמחמץ הפסולה אינו חייב ועל ידי החימוץ נפסלה, מ"מ כיון דמחמת שם חימוץ הוא גזירת הכתוב דחייב. יהיה איך שיהיה מבואר בש"ס להדיא דבאינו ראוי להוליד בלא זה, אינו עובר על הסירוס, א"כ מריפה זכר אי אמרינן דאינו מוליד עיין פרי הדרש [בספרו מים חיים שו"ת סי' ב'], וכן אנדרונינוס לשיטת הר"ף ביבמות [סוף פ"א] והר"מ פ"ו מיבום ה"ב דאינו ראוי להוליד, א"כ אינו חייב על סירוסו, ואפשר דאף איסור אין כאן. ולדידי נראה ברור דאינו לוקה המסרס מריפה או מי שאינו ראוי להוליד, כיון דמבואר בגמרא להדיא. וגם נראה דבוקן שראוי שאינו יכול להוליד אפשר ג"כ דאין לוקין, אף דיכול להתרפאות מ"מ מי יימר דיועילו לו הרפאות, ובש"ס רצה לומר דאיסור יש מדר' יוחנן אבל להלקות מדר' יוחנן אין סברא, וכן נראה לפי עניות דעתי, ומ"מ צ"ע. אחר זה ראיתי ברשב"א בשבת שם [ד"ה אלא] שכתב להדיא דהתורה לא הקפידה אלא בסריס, אבל זקן שאינו ראוי להוליד לא הקפידה התורה, עי"ש. וצ"ע על הר"מ והרב המחבר שהשמימו זה דבאינו ראוי להוליד הן באדם והן בבעלי חיים אינו חייב משום סירוס, וצריך עיון⁴⁹
⁴⁹ אנ"מ אבהע"ז ח"ד ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

המטיל מום⁵⁰ בקדשים⁵¹ ובכלל זה אף הבכור⁵², כגון שסימא עינו⁵³ או קטע ידו לוקה שהרי נאמר (ויקרא כב פסוק כא) **כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בּוֹ, מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁזֶה אֲזַהֲרָה שְׁלֹא יִתֵּן בּוֹ מוֹם**⁵⁴.

ואפילו המטיל⁵⁵ מום אחר שחיטת הקרבן קודם קבלת הדם עובר משום לאו זה⁵⁶.

⁵⁰ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק א הלכה ז

⁵¹ וצ"ע אמאי לא כתב "בבהמה" וכלשון החינוך מצוה רפו "שלא ניתן מום בקדשים, כלומר שלא נעשה בבהמה שהיא קדושה למזבח שום חבורה או שום שבר שיפסלה להקרבה" דבעוף הרי אין שייך מום כמש"כ ברמב"ם באיסורי מזבח פרק ג ה"א "אין המומין פוסלין בעוף וכן אחד הזכר ואחד הנקבה בעוף שלא נאמר תמים זכר אלא בבהמה בלבד במה דברים אמורים במומין קטנים אבל עוף שיבש גפו בפרק הסמוך לבשר שאם ינקב לא יוציא דם או שנחטטה עינו לגמרי או נקטעה רגלו אסור לגבי המזבח שאין מקריבין חסר כלל (ופסול לאו מהמת מום, רק דמרבין מן העוף וגו' [ויקרא א', י"ד] מנחת חינוך מצוה רפ"ו אות ד'). וכן אם נולד בו אחת מן הטריפות שאוסרין אותה באכילה הרי זה נפסל לקרבן". ועיין מנחת חינוך רפ"ו אות ג ועיי"ש אות ד דאף המטיל מום במנחות ונסכים הוי ספק וכמש"כ הרמב"ם גבי מקדיש שם פ"ו ה"ג ובפרה אדומה ושעיר המשתלח עיי"ש אות יט שאין שייך לאו זה דהטלת מום, דבתורת כהנים פרשה זו [פרשתא ז' פיס' ח'] כי יקריב שלמים אין לי אלא שלמים וכו' מנין לרבות העולה וכו' נזירות ותמורות וכו', הרי דכל זה צריך ריבוי, ופרה אדומה ושעיר לא נתרבו שם

⁵² שו"ע ונו"כ יו"ד שיג א

⁵³ ודוקא מום, אבל אם עשה קדשים מחוסר אבר מבפנים או טריפה או שאר דברים שפוסלים הקרבן בודאי אינו לוקה, כי כל מום כתיב, אבל אלו כולן לאו בכלל מומין הם כמבואר בר"מ שם פ"ב ה"א א"כ אין לוקין, רק אסור משום הפסד קדשים אבל אין לוקין (מנחת חינוך רפ"ו אות א)

⁵⁴ ועיין מנחת חינוך שם אות ז שהסתפק אם מטיל מום בקדשי גוים עובר משום לאו זה

⁵⁵ מנחת חינוך מצוה רפ"ו אות ח

⁵⁶ לפי מה דקיימא לן בזבחים כ"ה ע"ב ובכורות ל"ט ע"ב, דהצורם אוזן בקרבן אף לאחר שחיטה רק קודם קבלה דנפסל משום בעל מום, וכן פסק הר"מ פ"א מפסולי המוקדשין הכ"ט א"כ הוא הדין נמי דחייב משום מטיל מום אם המטיל מום לאחר שחיטה קודם קבלה, כיון דילפינן דקודם קבלה הוי ליה לענין מום כמו קודם שחיטה, א"כ לכל הדינים שוים (מנ"ח שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואינו לוקה⁵⁷ אלא בזמן שבית המקדש קיים שהרי היה ראוי לקרבן ופסלו, אבל בזמן הזה אע"פ שעבר בלא תעשה אינו לוקה⁵⁸. וי"א⁵⁹ שבזמן הזה אין איסורו אלא מדרבנן⁶⁰.

היה בו מום⁶¹ מעצמו או שהטיל אחד מום בקדשים, אסור מדאורייתא⁶² לו עצמו או לאחר להטיל בה מום אחר⁶³, ואם הטיל אינו לוקה. וי"א⁶⁴ שהמטיל מום בבעל מום קבוע אסור מדרבנן, ובבעל מום עובר לוקה מדאורייתא⁶⁵.

⁵⁷ רמב"ם שם

⁵⁸ בפרק קמא דע"ז (דף י"ג ע"א) אהא דתניא אין מקדישין וכו' בזמן הזה ואם הקדיש בזמן הזה בהמה נועל בפניה והיא מתה מאליה וכו'. ולשו"ת ניסטרא אמר רבא מפני שנראה כמטיל מום בקדשים נראה מום מעליא הוא ה"מ בזמן שבית המקדש קיים דחזי להקרבה השתא דלא חזי להקרבה לית לן בה ופירש"י "ה"מ – דחזי מטיל מום גמור ואסור משום כל מום לא יהיה בו בזמן בית המקדש – דקרינא ביה תמים יהיה לרצון להקריב אבל השתא נראה בעל מום הוא ולא אסור מדאורייתא" אבל דעת הרמב"ם אסור מדאורייתא אלא שאינו לוקה: (כס"מ שם) ולכאורה כן מוכח מתוד"ה ונשחטיה (שם ע"ב) שבקדשי מזבח חזי דאורייתא שכתבו שאסור בזמן הזה להטיל בקדשי בדיק הבית מום אטו קדשי מזבח וכן מוכח מהרמב"ן והרשב"א שם סוף ע"א ונראה שדעת הרמב"ם שכיון שלא במלה קדושת המקדש וירושלים וחייב על שחומי חוץ בזמן הזה א"כ ראוי בעצם להקרבה ולהכי חייב וכן משמע בתוס' הנ"ל שבתחילה כתבו שאין חייב בזמן הזה כיון שאין ראוי להקרבה כיון שאין חייב בזמן הזה על שחומי חוץ "מאחר שאינו ראוי לביאת פתח אהל מועד מידי דהוה אשלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל דפמור" ואח"כ כתבו שהסוגיא איירי בקדשי בדיק הבית משמע שקדשי מזבח אסור מדאורייתא בזמן הזה כיון שראויים להקרבה וכעין זה כתב במנחת חינוך שם אות יז

⁵⁹ תוס' בכורות ל"ג ע"ב ד"ה בעל מום וכו' תוס' מנחות נ"ו ע"ב ד"ה אלא וכו' הרא"ש ב"מ פרק הפועלים סוף סי' ו'

⁶⁰ ואפילו בספק בכור אסור דלא שייך הכא למימר ספיקא דרבנן ולקולא כיון דאפילו איסור דרבנן ליכא אלא משום דמחזי כמטיל מומים בקדשים וא"כ גם בספק בכור הואיל ולענין גיזה ועבודה אנו מחזיקים אותו לבכור מספיקא ולכן אפי' ע"י עובר כוכבים יש לאסור (חת"ס יו"ד סי' שו)

⁶¹ ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן נא סעיף י – יב בדעת הרמב"ם שם ה"ח

⁶² ועיי"ש בערוך השולחן העתיד שכתב שלדעת הרמב"ם יש בו איסור תורה כמו מטיל מום בזמן הזה ולדעת רש"י במטיל מום בזמן הזה ובמטיל מום אחר מום אין בו איסור תורה וכ"כ במנחת חינוך אות יא ועיי' ביראים שם "יש לשאול אחרי דאמרינן בע"ז דלא אסרינן להטיל מום בבע"מ אלא במקום דחזו דמיה להקרבה היכי אמרינן בבכורות בבכור בעל מום דהא לאו בר הקרבה הוא ולא בר דמים הוא יש לתרץ מדרבנן. ואסור בבכורות גזירה אטו שאר קדשים בעלי מומין דחזו דמיה להקרבה. תירוץ אחר נכון [יותר] דבבכור שאחזו דם עסקינן בבכורות דחזו גופו להקרבה על ידי רפואה וכו' תולדה שלא להטיל מום בבכור בעל מום אע"ג דלאו בר דמים הוא ולא חזי איהו להקרבה" וא"כ ס"ל כרש"י (ועיי' מהר"י קורקוס שנכתב לדעת הרמב"ם אם יש בו איסור תורה או איסור דרבנן

⁶³ ואם אינו ראוי להקרבה מחמת פסול אחר כגון טריפה או רובע ונרבע לכו"ע אינו לוקה ואפשר דאף איסור דאורייתא אין בו. עיי' מנחת חינוך שם אות יא שהסתפק בזה

⁶⁴ מהרי"ט אלגאזי בפרק ה' מהל' בכורות מ"ג אות מב ד"ה והנה כתב הר"מ [מב ע"ב בדפו"י] בדעת הרמב"ם חזו"א שם פ"ב הט"ו

⁶⁵ ועיי' חזו"א שם שכתב שאפשר שאפי' המטיל מום עובר בבעל מום עובר לוקה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וי"א⁶⁶ שאין איסורו אלא מדרבנן ואפילו אם הטיל מום בבעל מום עובר, אינו עובר מדאורייתא⁶⁷ שנאמר (שם) תמים יהיה לרצון להקרבה אז – כל מום לא יהיה בו לא יעשה בו מום משא"כ ביש בו מום אף על פי שהוא עובר⁶⁸. וכן פסק בשו"ע⁶⁹ להלכה.

ז. למעוטי פסולי המוקדשים לאחר פדיונם

קדשים שנפדו אסור להטיל בהם מום מדרבנן⁷⁰.

ח. שלא יגרום לו ע"י אחרים שלא יניח בצק או דבילה על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו

⁶⁶ תוס' בבכורות ל"ג ע"ב ד"ה בעל מום, והרא"ש שם סי' ד'
⁶⁷ ועיין בטור יו"ד סי' שי"ג [דרף רנ"ז ע"א] הביא שיטת הרא"ש, וכתב ג"כ להלכה דמן התורה מותר להטיל מום אפילו בבעל מום עובר, אך נראה מדבריו דהרמב"ם ג"כ סבירא ליה כן, וכן דעת הלח"מ שם ה"ז בדעת הרמב"ם עי"ש. ועיין או"ש שם פ"ב הט"ז שהקשה ולפלא על מרן הבית יוסף שלא הביא דעת הרמב"ם ובסימן שי"ג בשו"ע סעי' ה' סתם כהרא"ש וצריך עיון ועיין מנחת הינוך אות כ' שחקר אי מחוסר זמן דינו כבעל מום עובר

⁶⁸ ט"ז שם ז

⁶⁹ שם ה

⁷⁰ הנה לפמ"ש דהר"מ ג"כ סובר כר"מ דאסור להטיל מום בבע"מ ה"ל להביא דין זה דלאחר פדיון אין איסור מה"ת כי ר"מ צריך קרא לזה דמחמת דאסור בגיזה ועבודה ה"א דיש עוד קדושה לזה ג"כ כמבואר בגמרא ואפשר כיון דפרט כאן ובה' מעילה הדינים מפסהמ"ק שנפדו דברים האסורים ולא הביא זה דאסור להטיל מום ממילא ש"מ דלית בי' איסור כלל וצ"ע. ומ"מ אפשר יש איסור דרבנן וצ"ע. מנחת הינוך שם אות יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אפילו בגרמא אסור⁷¹ להטיל מום בקדשים ובכלל זה הבכור⁷², לפיכך לא יביא דבילה ובצק ויתן על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו, ומ"מ מותר להניחו על הגג אע"ג שאפשר שיפול וישבר, ויהיה בו מום כיון שאין כוונתו לכך, אבל אם כוונתו לכך אסור⁷³.

הלכתא למשיחא

ט. הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה חייב עליה

⁷¹ בערוך השולחן העתידשם הקשה אמאי לא הביא הרמב"ם דין זה ובתו"כ דרשינן ליה מ"כל מום" משמע שהוא איסור דאורייתא וכתב שאפשר שלדעת הרמב"ם אינו אלא אסמכתא ועיין מנ"ח שם אות י וי"א כתב נמי שלדעת הרמב"ם אינו אלא איסור דרבנן אמנם ביראים סי' שמד [שפג בדפו"י] כתב "תניא בבכורות פ' כל פסולי המוקדשין (לג ע"ב) בכור שאחזו דם מקיזין לו דם במקום שאינו עושה בו מום ואין מקיזין בו במקום שעושה בו מום דברי ר' מאיר וחכמים. אומרים אף מקיזין במקום שעושה בו מום ואמרינן התם בקראי פליגי במטיל מום בבע"מ ר"מ סבר כל מום לא יהיה בו ורבנן סברי תמים יהיה לרצון פי' בראוי להקרבה הכתוב מדבר ורבנן כל מום לא יהיה בו מאי עבדי ליה מיבעי לנרמא דתניא כל מום לא יהיה בו אין לי אלא שלא יהיה בו מנין שלא יביא דבילה ובצק ויתן על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו ת"ל כל מום יאמר מום ואמר כל מום ור"מ דדריש ליה למטיל מום בבעל מום לית ליה איסור גרמא וכו' אע"ג דקיי"ל בכתובות [נ"ז א'] הלכה כר"מ בגזירותיו הכא כרבנן קיי"ל וא"כ משמשע שלדידן דקיי"ל כרבנן אית ביה איסור תורה ועיי"ש בתועפות ראם מאותו עד סוף הסי' ועיין ברדב"ז שם ה"ח ובערוך השולחן העתיד שם סעי' יא שאפילו אי נימא שיש בו איסור תורה מ"מ אינו לוקה וכמטיל מום אחר מום ומטיל מום בזמן הזה דלקמן (ועיין ברדב"ז שם שכתב סברא שלא יתחייב כיון שמי יאמר שיבוא הכלב ויאכלנה אמנם לפי"ז בגרמא שודאי יבוא ילקה אמנם משמע שם שהעיקר הוא שנתרבה רק לאיסור ולא למלקות)

⁷² כיון דגרמא אסור ממילא דאמירה לעכו"ם לעשות לו מום אסור וחמירה מכל אמירה לעכו"ם שבכל איסורי תורה דקיי"ל אמירה לעכו"ם שבות ובכאן הוי כמעשה עצמו כיון דשיוותה תורה גרמא למעשה הוי אמירה כגרמא ולכן אפילו בזמנ"ז דהאיסור הוא מדרבנן לרוב הפוסקים אסור אמירה לעכו"ם כמעשה עצמו ואפילו בספק בכור אסור הטלת מום לא ע"י עצמו ולא בגרמתו ולא באמירתו. ערוך השולחן יורה דעה סימן שיג סעיף ג

⁷³ שו"ע ונו"כ שם א, ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן נא סעיף ב - ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הניח שאור⁷⁴ על גבי העיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה לוקה שהנחת
השאור הוא המעשה. וי"א⁷⁵ שאינו חייב אלא א"כ נתחמצה משני צידיה,
אבל אם נתחמצה רק מצד אחד אינו לוקה.

⁷⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה טז

⁷⁵ מסקינן להלן דף נז כמעשה עלי של שבת. וברש"י שם ד"ה כמעשה עלי, פירש דהכא חייב בהנחה בעלמא
כי היכי דמיחייב בשבת אם היה עושה בו מעשה עלי גמור שהיפך בו, דשם איכא לפלוני בין הפך ללא הפך
אבל כאן גבי חימוץ ליכא לפלוני עכ"ל, מבואר דבכל ענין חייב כאן, וכן נראה מדברי הרמב"ם כאן. אבל
תוס' שם ד"ה ומעשה, כתבו דשאור על גבי עיסה אין דרכה להחמיץ כולה אלא אותו צד שנוגע בשאור, וגם
אין חימוץ גמור דדמי למאכל בן דרוסאי, לפיכך מדמי ליה וכו' דכל בצד אחד כמאכל בן דרוסאי לאו כלום
הוא, א"כ לדבריהם אינו חייב מלקות בכהאי גוונא רק בנתחמץ משני צדדין. לקומי הלכות מנחות נז ע"א זבח
תודה ד"ה וחייב עליה, וכ"כ בהר המוריה אולם סיים וי"ל דגם רבינו מודה בזה ולא מיירי רק שנתחמצה חימוץ
גמור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

